

Rubriek: A'j plat könt praot'n

In deze rubriek vertellen zangers, dichters, troubadours en anderen wat de streektaal voor hen betekent. In hun werk en hun privéleven.

Tekst **Jolanda Hofland**/ Fotografie **Ingrid Sweers**

‘Het Achterhoeks dialect zit meer in iemands vezels dan in de pen’

Naam: Marion Steur (60) **Gebruikt de streektaal:** als dichter. Ze schreef een tweetalige dichtbundel *Aarden* en zette een eerste stap naar meer gedichten in de streektaal.

Je bent niet opgegroeid in de streektaal, het dichten in die taal ging bij jou dus niet vanzelf...

“Dat klopt. Ik woon pas zes jaar in Doesburg. Daarvoor woonde ik lange tijd in Utrecht. Ik ben weliswaar geboren in Balkbrug in Overijssel, maar na een jaar verhuisde ik met mijn ouders die allebei in Den Haag zijn opgegroeid, naar Rotterdam. Van huis uit heb ik die streektaal dus niet geleerd. Eigenlijk kwam ik daar pas mee in aanraking op de Klinkplek in Hummelo waar elk jaar tussen Pasen en Pinksteren veel poëzie te beleven is. Collega-dichters droegen hun werk voor in de streektaal en er gebeurde iets in het publiek. De mensen schoven als vanzelf dichterbij. En na afloop was er een gesprek. Het fascineerde me. Dat had ik nog niet eerder meegemaakt. Blijkbaar is de taaloverdracht in de streektaal anders. Ik vond dat zo bijzonder en was er zo door geraakt dat ik ter plekke besloot die streektaal zelf te gaan leren. Ik heb me meteen aangemeld voor de cursus Achterhoek(s) voor Beginners en die gevolgd bij Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. Zes avonden

over de taal, maar ook over de geschiedenis, de cultuur, natuur, het landschap en de muziek van de Achterhoek. Ik kan het alle nieuwkomers aanraden. Het was een soort snuffelstage. Mijn vingers jeukten daarna om aan de slag te gaan met de taal. Al was ik na deze cursus het Achterhoeks dialect natuurlijk nog lang niet machtig.”

Toch heb je daarna een tweetalige bundel uitgebracht. Hoe ben je te werk gegaan?

“Ik ben al 18 jaar vertaler, Engels en Duits. Voor mijn laatste bundel *Aarden* heb ik Nederlandse gedichten gekozen die ik eerder al schreef in Utrecht en in Doesburg. Vervolgens heb ik ze vertaald in het Nedersaksisch. Als dichter zoek je tussen de regels door naar het onzegbare. Als vertaler gaat het erom dat je de betekenis van woorden zo oorspronkelijk mogelijk weergeeft in een andere taal. Bij de streektaalgedichten greep alles in elkaar. Ik gebruikte woordenboeken met Achterhoeks/Liemerse dialecten. Al kun je er de betekenis van woorden niet letterlijk in opzoeken, toch vormden die grote verzamelingen tekst uit boeken in de verschillende dialecten een grote informatiebron. Het was enorm ploeteren, intensief. Woord voor woord de juiste vertaling vinden. Stapje voor stapje kwam ik dichterbij... Ik kreeg er lol in en op een gegeven moment was ik zover dat ik er een collega-dichter met Achterhoekse roots naar heb laten kijken. Toen moest ik overigens wel weer even terugschakelen. Want zij maakte - uit de losse pols – van mijn Nederlandstalige gedicht een nieuwe versie in het Achterhoeks dialect. Doet zij nu mijn werk over? Pas toen begreep ik dat als je je op de juiste manier wilt uitdrukken in de streektaal, dat heel erg te maken heeft met die paplepel... Het Achterhoeks dialect zit meer in iemands vezels dan in de pen. De vertaling naar streektaal gaat blijkbaar niet langs het brein. Het zit in een andere laag van het bewustzijn. Het zit meer op het gevoelsniveau. Dat zal ook de reden zijn dat wanneer er gedichten worden voorgedragen in de streektaal, de mensen dichterbij komen, erbij willen zijn en meegaan in emoties.”

Toch gaf je niet op...

“Nee, zeker niet. Dit was voor mij een nieuw inzicht. De eigenheid van elke taal is anders. Het is de toverkracht van taal. Wat mij opvalt, is dat in het Nedersaksisch meer thuisgevoel, nabijheid, zit. Het gaat vaak over het hier en nu. Toen ik al een poosje in Doesburg woonde, sloop het landschap voor het eerst in mijn pen. Dat had ik nog niet eerder meegemaakt. In de stad gebeurde me dat niet. Ik val nu blijkbaar meer samen met mijn omgeving. Ergens is het ook wel logisch. In de stad moest ik als gevoelige inborst muren optrekken. Je plek is daar altijd kleiner omdat het er drukker is. Je moet immers de beperkte vierkante meters delen met veel meer mensen. En de hardste schreeuwers die laat je het liefst buiten, dus moet je je muren nog hoger optrekken. Dat hoeft hier niet. En dat vind ik fijn. Ik val hier samen met de plek, maar ook met mezelf. En die taal die brengt mij echt iets. Ik heb sinds ik hier woon één gedicht direct in het Nedersaksisch geschreven. Al heb ik als beginnend streektaaldichter nog een lange weg te gaan.”

Hoe ver ben je?

“Ik versta alles, alleen spreken, dat is nog een ding. Daarvoor moet ik nog wat drempels over. Ik wil het graag goed doen. Helemaal omdat ik soms ook mensen tegenkom die me laten merken: dat dialect is van ons. Daar moeten mensen van buiten niet aankomen. Overigens zijn de meesten enthousiast. Mijn overburen bijvoorbeeld boden aan eens wat vaker samen thee te drinken en dan alleen maar *plat te proaten*. Dat soort initiatieven gaan me zeker helpen.”

Ben je veranderd sinds je dicht bij de IJssel in Doesburg woont?

“In Utrecht was het te druk, te vol en te stenig. Hier is meer groen, ruimte en rust en voel ik me vrijer. Dat klinkt ook door in mijn gedichten. *Ik ben hier meer mezelf, in mijn houten huisje met rondom de tuin waar ik vaak te vinden ben. Thuus is hier met al wa'k heb...* De IJssel, het water, is hier altijd dichtbij. Het is natuurlijk een prachtige metafoor voor van alles en nog wat. Een heerlijke inspiratiebron ook, waar ik als dichter dankbaar gebruik van maak. Mijn gedichten timmer ik overigens nooit dicht, er is altijd ruimte voor interpretatie. Soms schuurt het, soms is er herkenning. Als het maar raakt. Wat mij betreft is een gedicht grenzeloos. Het rolt als in een flipperkast via buik naar hoofd naar hart.”